

Dział programowy.	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
Tematyka i problematyka	oceny: dopuszczający i dostateczny	oceny: dobry i bardzo dobry

DWUDZIESTOLECIE MIĘDZYWOJENNE, WOJNA, OKUPACJA I STALINIZM

Uczeń:

1. Ważne kierunki w sztuce początków XX w. Przykłady dzieł sztuki dwudziestolecia międzywojennego, np. G. Balla, <i>Szybkość samochodu</i> W. Roguski, <i>Dancing Kompozycja</i> P. Picasso, <i>Panny z Awinionu, Martwa natura</i> P. Citroen, <i>Fotomontaż</i> M. Duchamp, <i>Mona Lisa</i>.	– określa kierunki zmian w sztuce na początku XX wieku – wymienia główne tendencje i hasła związane z nowymi kierunkami w sztuce (np. aktywizm, zmiana, bunt, szybkość, rozwój cywilizacyjny, masowość, zwrot ku przyszłości, *antymimetyzm, deformacja, karykatura i groteska), krótko je komentuje, odnosi do przykładów dzieł sztuki – wymienia i krótko przedstawia kierunki artystyczne: futurizm, dadaizm, kubizm, ekspresjonizm, surrealizm; wskazuje najważniejszych przedstawicieli i wybrane dzieła – wyjaśnia terminy: kultura masowa, środki masowego przekazu – opisuje wybrane dzieła sztuki awangardowej, wskazując ich charakterystyczne cechy – ogólnie wyjaśnia terminy: awangarda, modernizm i *przedstawia relacje, jakie między nimi zachodzą – czyta ze zrozumieniem literaturę naukową i eseistyczną na temat sztuki, znajduje informacje związane z tematem – wypowiada się na temat dzieł sztuki, formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, uzasadnienia i komentarze – gromadzi i przetwarza informacje – wykorzystuje multimedialne źródła informacji	– prezentuje znalezione informacje i dzieła w samodzielnie przygotowanych dłuższych wypowiedziach (z wykorzystaniem środków multimedialnych) – wskazuje filozoficzne podstawy nowej sztuki (Nietzsche, Bergson, psychoanaliza Freuda) – szerzej wyjaśnia, czym jest kultura masowa i wskazuje jej podstawowe obszary (np. tania książka, prasa, komedie slapstickowe) – *dostrzega związki między kierunkami awangardowymi w poezji i w innych dziedzinach sztuki – przedstawia wpływ wynalazków techniki (radio, gramofon, kino) na rozwój sztuki – *rozpoznaje i charakteryzuje style w sztuce (np. kubizm, futurizm, ekspresjonizm); interpretuje je na przykładach wybranych dzieł – krótko przedstawia początki filmu jako nowej dziedziny sztuki, wskazuje najważniejszych twórców, wymienia niektóre tytuły (np. Chaplin, Eisenstein, film ekspresjonistyczny, filmowy surrealizm Buñuela, plany filmowe, montaż filmowy) – porządkuje informacje w problemowe całości
2. Uchwycić ruch i energię miasta. Poeci wyzwoleni z tradycji romantycznej. J. Tuwim, <i>Chrystus miasta;</i> Do krytyków.	– wyjaśnia termin: dwudziestolecie międzywojenne – analizuje i interpretuje czytane wiersze: • określa ich tematykę i problematykę • określa sytuację liryczną, ja liryczne, ty (odbiorcę), bohatera • rozpoznaje środki stylistyczne i kompozycyjne, określa ich funkcje • wskazuje motywy kulturowe (biblijne, romantyczne) i określa ich funkcje • odczytuje treści symboliczne – *rozpoznaje w wierszach akcenty, intonację, dynamizację wersyfikację itp.) i określa ich funkcje – określa funkcje scenerii miasta w wierszach Tuwima – określa stosunek podmiotu lirycznego do tradycji literackiej (np. do zadań romantycznego poety)	– *rozpoznaje tradycję kulturową, którą przywołują poeci, i określa cel nawiązania – określa funkcje nawiązania ewangelicznego w wierszu Tuwima – określa, jaka koncepcja poety i poezji zawarta jest w wierszach (unieważnienie modelu romantycznego) – w wierszu Tuwima rozpoznaje i interpretuje motyw tańca (wprowadza kontekst innych „tańców literackich”) – * w wierszu <i>Herostrates</i> dostrzega nawiązania do <i>Nocy listopadowej</i> Wyspiańskiego; interpretuje ich funkcje – * dostrzega w wierszach założenia programowe (Skamandra), interpretuje je – *samodzielnie przygotowuje i przedstawia w klasie prezentację na temat motywu miasta w literaturze i sztuce – funkcjonalnie wykorzystuje materiały

J. Lechoń, <i>Herostrates</i>. M. Głowiński, J. Sławiński, [<i>Miasto w poezji</i> - fragment].	– wskazuje w wierszach elementy stylu potocznego i określa ich funkcję – opisuje wyłaniający się z wierszy obraz Polski – w wierszu Lechonia dostrzega aluzje do polskiej historii oraz symbole romantyczne; interpretuje je – *dostrzega romantyczny rodowód poezji Lechonia – czyta ze zrozumieniem fragment eseju – redaguje notatki – poszukuje dodatkowych informacji, dokonuje ich selekcji i hierarchizacji – sporządza plan prezentacji (kompozycyjny)	ilustracyjne
3. Grupy poetyckie w dwudziestoleciu międzywojennym. Nowe tematy – nowa estetyka – nowy język poetycki. M. Pawlikowska-Jasnorzewska, <i>Kurze łapki;</i> <i>Stara kobieta;</i> <i>Płyty Carusa.</i> B. Jasieński, <i>But w butonierce</i>. *J. Przyboś, <i>Na kołach;</i> <i>Wieczór.</i> *T. Peiper, <i>Miasto. Masa. Maszyna</i> (fragm.). Muzyka: E. Caruso, <i>Mamma</i>	– przedstawia grupy poetyckie istniejące w dwudziestoleciu międzywojennym (futurystów, Skamandra, Awangardę Krakowską, drugą awangardę); krótko je opisuje, wymienia przedstawicieli – interpretuje czytane utwory; wskazuje: • codzienność i sprawy „zwyčajne” jako tematy poetyckie, • nowego bohatera (szary człowiek i tłum), • fascynację techniką i przestrzenią wielkomięską, • witalność, dynamizm, • odrzucenie tradycji i pochwałę cywilizacji, • zachwyt nad nowymi dziedzinami sztuki i nowymi mediami (np. kino, gramofon) itp. – określa postawy podmiotów lirycznych – opisuje poetykę czytanych wierszy, m.in. wskazuje nowatorstwo formalne: • język potoczny w wierszach skamandrytów, • „spiętrzoną” metaforę i elipsę w wierszach Przybosia, • odejście od rygorów wersyfikacyjno-składniowych itp.); – charakteryzuje warstwę brzmieniową wierszy: rymy, rytm stylistyczne; określa ich funkcje – w czytanych utworach wskazuje cechy i tematy: • charakterystyczne dla grup i nurtów poetyckich • indywidualne, specyficzne dla poszczególnych twórców dwudziestolecia – omawia wybrane dzieła sztuki polskiej (malarstwo, rzeźbę) powstałe w dwudziestoleciu międzywojennym – *przedstawia nurty w sztuce polskiej dwudziestolecia (np. formizm, koloryzm); rozpoznaje ich cechy w omawianych dziełach sztuki – redaguje notatkę, definicję – gromadzi informacje wokół tematu (np. grupy poetyckie w dwudziestoleciu międzywojennym) – redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat poezji dwudziestolecia międzywojennego	– prezentuje futurystów, Skamandra i Awangardę Krakowską jako grupy poetyckie; odwołuje się do czytanych wierszy, *wykorzystuje informacje samodzielnie znalezione w różnych źródłach – przedstawia postacie poetów z kręgu Skamandra, a także *futurystów (Jasieńskiego) i *Awangardy Krakowskiej (Przybosia), wymienia ich utwory, podaje najważniejsze wiadomości biograficzne, ogólnie charakteryzuje ich twórczość – przygotowuje i wygłasza prezentację (referat); wykorzystuje środki multimedialne – w czytanych wierszach – odnajduje założenia programowe grup i nurtów poetyckich – wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje (*dostrzega w nich wykładniki nowatorstwa i awangardowości utworów) – *na podstawie czytanych utworów omawia przemiany postaw twórczych poetów (np. Tuwima – od „barbarzyńcy w mieście” do poety „słowiarza”, *Przybosia – od fascynacji miastem ku pejzażom wiejskim) – *przedstawia różne koncepcje poety (artysty) i poezji obecne w programach i utworach dwudziestolecia („barbarzyńca”, „kabaretowy prześmiewca”, „poszukiwacz słowa”, „eksperymentator w laboratorium sztuki”) – *charakteryzuje rozwój sztuki polskiej w dwudziestoleciu; przedstawia twórców różnych nurtów i grup oraz interpretuje ich dzieła – porównuje utwory poetyckie i dzieła innych sztuk reprezentujących te same (lub pokrewne) nurty artystyczne; określa, jak te same idee wyrażane są językami różnych sztuk – redaguje wypowiedź argumentacyjną (lub *esej) na temat przemian w sztuce dwudziestolecia międzywojennego

<i>Mia, Che Vo' Sape;</i> E. Demarczyk, <i>Pocałunki</i>, sł. M. Pawlikowska-Jasnorzewska, muz. Z. Konieczny. Malarstwo reprezentujące nurty polskiej sztuki w dwudziestoleciu. Rzeźba, np.: Z. Pronaszko, <i>Projekt pomnika Adama Mickiewicza</i>, A. Zamoyski, <i>Tango</i>.		
4. Klasycyzm w dwudziestoleciu międzywojennym. L. Staff, Wysokie drzewa; Bonaccia; Harmonia. J. Tuwim, Sitowie; Zmęczenie. J. Iwaszkiewicz, Lipiec; Źródło Aretuzy.	– analizuje i interpretuje czytane wiersze: • określa tematykę, problematykę, nastrój • analizuje budowę wersyfikacyjno-składniową • wskazuje środki stylistyczne i językowe, określa ich funkcje • rozpoznaje klasyczny wzorzec poezji • interpretuje treści alegoryczne i symboliczne – przedstawia funkcjonowanie motywu harmonii – rozpoznaje motywy antyczne i biblijne; objaśnia je i określa ich funkcje – w czytanych utworach dostrzega i interpretuje erudycyzmy i nawiązania kulturowe – w wierszach Staffa wskazuje elementy stoicyzmu; *określa jego miejsce w budowaniu filozofii twórczej poety – określa przedstawioną w wierszach postawę poety i koncepcję poezji – określa dziedzictwo kulturowe obecne w czytanych wierszach (nawiązania „śródziemnomorskie”, przywoływane dzieła sztuki itp.) – *wyjaśnia rolę nawiązań do tradycji kultury w budowaniu wartości uniwersalnych – w czytanych wierszach odnajduje antyczny ideał harmonii, piękna i dobra moralnego – na podstawie znanych utworów i dzieł sztuki wyjaśnia symbolikę źródła – wyjaśnia terminy: klasycyzm, klasyczny, wskazując różne ich znaczenia – na podstawie dzieł literatury i sztuki	– przedstawia Staffa jako twórcę nurtu klasycznego i klasyka poezji polskiej – analizuje warstwę brzmieniową wiersza <i>Wysokie drzewa</i>; *wyjaśnia jej rolę w budowaniu nastroju i przekazu wiersza – *określa, jaka koncepcja filozoficzna jest związana z antycznym rozumieniem poety doskonałego – *wyjaśnia określenie „poeta słowiarz” odnoszące się do Tuwima (odwołując się do czytanych utworów) – wyjaśnia termin „topos”, podając przykłady; przedstawia rolę toposów w poezji klasyków – *w wierszach Iwaszkiewicza odnajduje elementy klasyczne i parnasistowskie – wyjaśnia określenie „poeta kultury” – przygotowuje prezentację na temat obecności nurtu klasycznego w kulturze europejskiej; wykorzystuje utwory poznane na lekcjach polskiego i *własne lektury oraz materiał ilustracyjny – *redaguje interpretację porównawczą wybranych wierszy; przeprowadza wywód, w którym uzasadni postawioną tezę, odwołując się do treści i poetyki utworów

Sztuka klasyczna, np.: Poliklet, <i>Doryforos</i> Myron, <i>Dyskobol</i> Michał Anioł, <i>Dawid</i> J. Vermeer, <i>Kobieta z dzbanem</i>. Muzyka: fragmenty utworów K. Szymanowskiego.	uzasadnia, że antyk i mity greckie stanowią wciąż żywe źródło kultury śródziemnomorskiej – pisze wypowiedź argumentacyjną zawierającą interpretację wybranego wiersza – *interpretuje porównawczo wybrane wiersze różnych poetów oraz jednego poety – pochodzące z różnych okresów twórczości (np. Tuwima)	
5. Rozwój powieści. Wielka proza światowa.	– porównuje model XIX-wiecznej powieści realistycznej z powieściami dwudziestolecia międzywojennego, – wymienia i krótko prezentuje najważniejszych autorów powieści dwudziestolecia i ich twórczość (M. Proust, J. Joyce, T. Mann) – *wskazuje charakterystyczne cechy poetyki dzieł takich, jak <i>Ulisses</i>, <i>W poszukiwaniu straconego czasu</i>, <i>Czarodziejska góra</i> – *krótko przedstawia techniki narracyjne stosowane w powieści dwudziestolecia i ich funkcje; porównuje ze sposobami narracji stosowanymi w utworach wcześniejszych epok – *znajduje w różnych źródłach wiadomości o rozwoju powieści (np. o sposobach kreowania świata przedstawionego, technikach narracyjnych, konwencjach) – sporządza bibliografię wykorzystanych źródeł (także internetowych)	– przedstawia różne kierunki poszukiwań formalnych prozy realistycznej w dwudziestoleciu: • czas subiektywny i monolog wewnętrzny bohatera w powieści Prousta, • *strumień świadomości i symultanimizm Joyce’a, • *, „powieść edukacyjną” Manna, • behawioryzm, np. Hemingwaya – *przedstawia wpływ filozofii i psychologii na rozwój powieści – *wnioskuje, dlaczego czas stał się jednym z głównych tematów powieści (sztuki XX w.) – porządkuje informacje w problemowe całości – *przygotowuje referat (prezentację) o rozwoju powieści na podstawie samodzielnie opracowanego konspektu; wygłasza ją w klasie
6. <i>Przedwiośnie</i> – czyli spór o idee. S. Żeromski, <i>Przedwiośnie</i>. Z. J. Adamczyk [Znaczenie opowieści o szklanych domach w „Przedwiośniu” Stefana Żeromskiego].	– streszcza powieść (lub wybrane wątki) – przedstawia tematykę i problematykę utworu – określa świat przedstawiony powieści: • czas i przestrzeń • kreacje bohaterów • przebieg wydarzeń • sposób prowadzenia narracji – rozpoznaje realistyczny charakter powieści – przedstawia obraz rewolucji ukazany w powieści; tocząc się wokół niej dyskusję oraz literackie środki jej opisu – charakteryzuje przestrzeń powieściową ukazującą polską rzeczywistość; *dostrzega jej symboliczny wymiar (np.: Nawłóć i Chłodek, dzielnice Warszawy, marsz na Belweder itp.) – charakteryzuje głównego bohatera i sposoby jego kreowania:	– odczytuje <i>Przedwiośnie</i> jako powieść polityczną i edukacyjną – wyjaśnia termin „powieść polifoniczna” i odnosi go do III części <i>Przedwiośnia</i> – *porównuje Nawłóć i Soplicowo (ew. inne literackie obrazy dworu ziemiańskiego) – wskazuje dwa typy narracji obecne w powieści (auktorialną i personalną) i określa ich funkcje – *rozumie pojęcie aluzji literackiej i stosuje je w interpretacji utworu – analizuje język i styl, jakim pisarz przedstawia opisy polskiej rzeczywistości – w kreacji Cezarego Baryki wskazuje nawiązania romantyczne – wnioskuję na podstawie powieści, jak Żeromski wyobrażał sobie etos polskiej inteligencji – *charakteryzuje poglądy polityczne i społeczne Żeromskiego (np.: konieczność zachowania

	• przedstawia etapy jego dojrzewania i edukacji, • określa przynależność pokoleniową, • wskazuje polski, ale i rewolucyjny rodowód • określa sposób widzenia polskiej rzeczywistości • określa rolę miłości w jego życiu • pokazuje cele, pragnienia, motywację – interpretuje dialogową konstrukcję III części utworu (zderzenie równorzędnych racji w polemice Cezarego z Gajowcem i Antonim Lulkiem) – interpretuje otwarte zakończenie losów bohatera (*wskazuje różne sposoby jego odczytania) – odczytuje metaforyczny sens tytułu powieści i tytułów jej części – interpretuje <i>Przedwiośnie</i> jako powieść wyrastającą z rozczarowania pierwszymi latami niepodległości – interpretuje powieść, wykorzystując potrzebne konteksty (historyczny społeczny, polityczny, egzystencjalny, literacki i inne) – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy – w interpretacji <i>Przedwiośnia</i> wykorzystuje wiadomości znalezione w literaturze naukowej – zabiera głos w dyskusji na temat decyzji bohatera oraz racji reprezentowanych przez różne postacie – redaguje wypowiedź argumentacyjną (np. rozprawkę) odnoszącą się do jej problematyki powieści	niepodległości, likwidacja nędzy, potępienie komunizmu i rewolucji) – *wie, jakie kontrowersje wzbudzało <i>Przedwiośnie</i> i jakie oskarżenia wysuwano pod adresem autora; polemizuje z nimi, wykorzystując interpretację powieści i wiadomości z podręcznika – przygotowuje przemówienie związane z problematyką powieści; stosuje retoryczne zasady kompozycyjne – formułuje tezy i argumenty, odnosząc się do treści utworu i wykorzystując wnioski interpretacyjne – *wygłasza mowę na temat przekazu powieści – analizuje strukturę tekstu naukowego, wskazuje tezy i określa sposób prowadzenia wywodu
7. <i>Granica</i> jako powieść psychologiczno-obyczajowa, polityczno-społeczna, filozoficzna... Z. Nałkowska, <i>Granica</i>.	– streszcza powieść (lub wybrane fragmenty i wątki) – określa tematykę i problematykę utworu – określa świat przedstawiony utworu (czas i przestrzeń, postacie, wydarzenia itp.) – rozpoznaje realistyczny charakter powieści – wskazuje inwersję czasową jako zasadę kompozycyjną powieści i określa jej funkcję – *wyjaśnia, na czym polega nowatorstwo kompozycji utworu – charakteryzuje głównego bohatera: • wskazuje różne źródła informacji i relatywność oceny postaci • analizuje drogę życiową Zenona i jego przemiany; • wskazuje czynniki, które miały wpływ na moralne ukształtowanie się bohatera, jego cele, decyzje itp. • dostrzega tragizm bohatera i *wskazuje jego społeczne i psychologiczne źródła – określa sposób prowadzenia narracji; wskazuje punkt widzenia narratora oraz relacjonuje jego refleksje na temat ludzkiego życia – interpretuje tytuł powieści, dostrzegając jego wieloznaczność – interpretuje powieść, wykorzystując potrzebne konteksty (społeczny, polityczny, egzystencjalny, filozoficzny, literacki i inne) – zabiera głos w dyskusji na temat moralnej oceny postępowania Zenona – redaguje wypowiedź argumentacyjną zawierającą interpretację powieści i odnoszącą się do jej problematyki	– definiuje termin: inwersja czasowa – wskazuje różne płaszczyzny interpretacji powieści (psychologiczno-moralną, polityczno-społeczną, filozoficzną), omawia je, odwołując się do treści utworu – przedstawia wydarzenia ukazane w powieści z punktu widzenia różnych postaci; wyciąga wnioski – zabiera głos w dyskusji na temat prawdy w życiu człowieka, relatywizmu ocen, istnienia obiektywnych norm moralnych (odnosi swoje sądy do <i>Granicy</i> i innych utworów) – *odczytuje poglądy filozoficzne wpisane w kreację postaci (np. determinizm) – komentuje postępowanie postaci powieściowych, uwzględnia koncepcję „wdrukowanego” schematu postępowania – *interpretuje obecność w powieści motywu maski – przygotowuje mowę oskarżycielską lub obrończą Zenona Ziembiewicza; stosuje retoryczne zasady kompozycyjne – formułuje tezy i argumenty, odnosząc się do treści utworu – rozróżnia typy argumentów, posługuje się argumentami rzeczowymi, unika nieetycznych – *wygłasza mowę na temat powieści

8. W poszukiwaniu samoświadomości J. Iwaszkiewicz, <i>Panny z Wilka</i>. <i>Panny z Wilka</i>, film w reż. A. Wajdy	– przedstawia tematykę i problematykę utworu – rekonstruuje portret psychologiczny bohatera (Rubena) – *przedstawia związek utworu z nurtem prozy psychologicznej – opisuje sposób prowadzenia narracji, (nakładanie się planów czasowych) – określa, co jest głównym przedmiotem obserwacji narratora (wnętrze bohatera, jego wspomnienia i myśli) – redaguje wypowiedzi (ustne i pisemne) na temat utworu – analizuje sposób przeniesienia utworu literackiego na ekran; porównuje fabułę opowiadania z narracją filmową – wskazuje i analizuje środki filmowe i ich funkcje; ocenia kreacje aktorskie – redaguje recenzję filmu	– wskazuje źródła problemów egzystencjalnych bohatera – określa strategię narracji (narrator podąża za pogłębiającą się samoświadomością Rubena) – *porównuje opowiadanie z prozą Prousta, wskazuje podobieństwa (podróż wewnętrzna w głąb przeszłości) – podaje podstawowe informacje o Prouście i jego „poszukiwaniu straconego czasu” – dostrzega i interpretuje topos miłości i śmierci obecny w opowiadaniu – *analizuje film jako odrębne dzieło sztuki przemawiające własnym językiem
9. *Powieść psychoanalityczna *M. Kuncewiczowa, <i>Cudzoziemka</i> Malarstwo, np. Paul Delvaux, <i>Kobieta siedząca przed lustrem</i>. Psychoanaliza Freuda (założenia).	– *przedstawia tematykę oraz problematykę powieści – *streszcza (opowiada) historię Róży – *wyjaśnia, w jaki sposób czytelnik poznaje historię bohaterki – *wskazuje retrospekcję jako zasadę kompozycyjną utworu – *wyjaśnia, czym jest czas psychologiczny – *wykorzystuje kategorię czasu psychologicznego w interpretacji utworu – *przedstawia zróżnicowanie narracji (subiektywny punkt widzenia bohaterki bądź perspektywa Władysia – obiektywna relacja narratora); wskazuje właściwe fragmenty – *określa funkcję różnych czasów narracji (teraźniejszego i przeszłego) – *charakteryzuje język bohaterki, wskazując formy świadczące o jej „obcości” – *wyjaśnia tytuł, wskazując źródła „cudzoziemskości” Róży – *wyjaśnia określenie: powieść psychoanalityczna, odnosząc je do konstrukcji utworu i postaci bohaterki – *interpretuje powieść, wykorzystując potrzebne konteksty (historyczny, egzystencjalny, filozoficzny, biograficzny) – *redaguje notatkę z lekcji, definicje, wypowiedzi argumentacyjne związane z problematyką utworu	– *wskazuje podobieństwo formalne powieści Kuncewiczowej i poszukiwań „utraconego czasu” Prousta – *wyjaśnia, jak odkrycie czasu psychologicznego wpłynęło na rozwój powieści europejskiej – *interpretuje różne techniki narracyjne obecne w utworze – *wskazuje związki narracji powieściowej z psychoanalizą Freuda (utwór jako „seans psychoanalityczny”) – *wskazuje w powieści motywy „muzyczne”, określa ich funkcję – *odczytuje symboliczne znaczenia motywów maski oraz dnia i nocy – *charakteryzuje postacie powieściowe – *dokonuje porównania Cezarego Baryki i Róży Żabczyńskiej, zwracając uwagę na ich „obcość”, sposób prowadzenia losów, język
10. Bolesław Leśmian – czyli świat poznawany i odczuwany inaczej. B. Leśmian, <i>Topielec</i>; <i>Dusiołek</i>; <i>Szewczyk</i>; <i>Poeta</i>;	– przedstawia tematykę i problematykę wierszy – interpretuje wiersze, wnioskując na podstawie analizy • określa formę podawczą i typ nadawcy • przedstawia bohaterów lirycznych czytanych wierszy; *określa ich metafizyczny charakter • rozpoznaje środki kompozycyjne, określa ich funkcje • odczytuje treści symboliczne – przedstawia charakter świata wykreowanego w wierszach, dostrzega jego symboliczność i filozoficzne przesłanie – *rozpoznaje konwencje czytanych wierszy (fantastyczną, oniryczną, baśniową, groteskową) – rozpoznaje cechy gatunkowe wierszy (np. ballada, przypowieść, baśń) – *przedstawia sposób, w jaki poeta widzi naturę oraz jej relacje z człowiekiem	– czyta wiersze Leśmiana z właściwą dykcją i intonacją – interpretuje czytane wiersze jako opowieści filozoficzne: o bycie, poznaniu, trudzie istnienia, dochodzeniu prawdy o świecie itp. – *wyjaśnia, w jaki sposób poeta przetwarza elementy ludowe i filozoficzne, kreując świat przedstawiony swych wierszy – *przedstawia założenia intuicjonizmu Bergsona – *szerzej omawia związki poezji Leśmiana z filozofią Bergsona, odwołując się do konkretnych utworów – określa uniwersalny, filozoficzny przekaz czytanych wierszy; syntetycznie przedstawia Leśmianowską wizję świata, bytu, człowieka, Boga itp. – *wskazuje związki poezji Leśmiana z mitycznym pojmowaniem świata – *określa stylistyczną i znaczeniową wartość neologizmów Leśmianowskich

Dziewczyna. Poezja śpiewana, np.: E. Demarczyk, <i>Garbus</i>, sł. B. Leśmian, muz. Z. Konieczny; M. Umer, <i>Łąka</i>, sł. B. Leśmian, muz. Z. Konieczny; N. Czarwińska, Szewczyk, sł. B. Leśmian, muzyka własna.	– omawia specyfikę języka artystycznego Leśmiana, m.in. • rozpoznaje neologizmy i określa ich funkcje • wskazuje i nazywa środki stylistyczne (m.in. metafory, symbole), określa ich funkcje • rozpoznaje rymy • przedstawia sposoby tworzenia rytmu – wskazuje w poznanych wierszach inspiracje ludowe (m.in.: cechy ballady, rytmiczność, postacie rodem z podań ludowych, antropomorficzne widzenie sił natury) – w czytanych wierszach wskazuje elementy humoru, ironii i groteski, określa ich funkcje – wyjaśnia, na czym polega filozoficzny charakter poezji Leśmiana, – *uzasadnia związki poezji z intuicjonizmem Bergsona – sporządza notatkę z lekcji – tworzy wypowiedzi argumentacyjne na temat wierszy; formułuje tezy i uzasadnia je na podstawie interpretacji utworów	– rozpoznaje słowotwórczą budowę neologizmów Leśmiana – dokonuje analizy i interpretacji wybranego wiersza; wnioski przedstawia w wypowiedzi argumentacyjnej (na podstawie samodzielnie opracowanego konspektu) – ocenia muzyczno-wokalne interpretacje wierszy Leśmiana w wykonaniu Ewy Demarczyk, Magdy Umer i innych artystów
11. *Mityzacja rzeczywistości w opowiadaniach B. Schulza *B. Schulz, <i>Sierpień</i>; Wiosna. *Słownik Schulzowski, oprac. W. Bolecki, J. Jarzębski, S. Rosiek (fragmenty) Malarstwo: obraz i ryciny B. Schulza; M. Chagall, <i>Zielony skrzypek</i> J. Adler, <i>Moi rodzice.</i> *<i>Sanatorium pod klepsydrą</i>, film w reż. W. J. Hasa.	– *przedstawia tematykę, treść oraz problematykę opowiadań – podaje podstawowe informacje na temat życia i twórczości B. Schulza – *interpretuje opowiadania, odnajdując w nich elementy autobiograficzne – *charakteryzuje elementy świata przedstawionego (czas i przestrzeń, postacie, wydarzenia, narrator) – *wyjaśnia, w jaki sposób elementy rzeczywiste (autobiograficzne) zostały przetworzone i włączone w obraz świata wykreowanego w opowiadaniach – *interpretuje wtajemniczenia, których doświadcza bohater – *wskazuje i interpretuje symboliczne i mityczne sensory obecne w opisach wykreowanej rzeczywistości – *wyjaśnia, na czym polega mitologizacja świata dzieciństwa rekonstruowanego w opowiadaniach – *wskazuje w opowiadaniach elementy groteski (groteskowe metamorfozy) i określa ich funkcje – *analizuje język poetycki Schulza, m.in. określa: • części mowy i ich funkcje • odwoływanie się do wrażeń zmysłowych • sposoby dynamizacji opisu • metafory i ich charakter, • animizacje i antropomorfizacje – *sporządza bibliografię znalezionych pozycji naukowych nt. Schulza – *wskazuje środki filmowe, którymi twórcy filmu <i>Sanatorium pod klepsydrą</i> przenieśli specyfikę prozy Schulza na ekran	– *przedstawia relacje między mikrokosmosem (dom, Drohobycz) i makrokosmosem (wszechświat, mit) w świecie przedstawionym opowiadań – *określa sposób pojmowania czasu w prozie Schulza (odnosi do czytanego tekstu, przytacza właściwe cytaty) – *uzasadnia, że w opowiadaniach występuje czas mityczny – *wskazuje w opisie metafory sugerujące metamorfozę elementów rzeczywistości, wyjaśnia, jakie mają znaczenie dla obrazu wykreowanego świata – *wyjaśnia, na czym polega mityzacja rzeczywistości w prozie Schulza, m.in. przywołuje mit Początku i Księgi – *określa związki między prozą Schulza a malarstwem np. Chagalla – poszukuje literatury naukowej na temat twórczości Schulza w różnych źródłach – *wyjaśnia koncepcję filmu W.J. Hasa <i>Sanatorium pod klepsydrą</i>, dostrzega odniesienia do zagłady Żydów w czasie wojny

12. *Świat jako koszmar, byt jako pułapka. Powieść paraboliczna. *F. Kafka, <i>Proces</i> (fragmenty).	– *przedstawia tematykę oraz problematykę utworu – *streszcza (opowiada) powieść; przedstawia drogę Józefa K.: jego relacje ze spotkanymi ludźmi, nadzieje, jakie w nich pokłada, stosunek do procesu i przemiany zachodzące w samym bohaterze – *rozpoznaje cechy gatunkowe utworu (powieść paraboliczna) – *rozpoznaje konwencje powieści i ich przenikanie się (realistycznej i onirycznej) – *interpretuje wskazane fragmenty utworu (np. przypowieść o odźwiernym); odczytuje ich symboliczne znaczenia – *rozpoznaje i interpretuje paraboliczny sens procesu – *wyjaśnia termin „powieść paraboliczna”, odnosząc go do <i>Procesu</i> i innych utworów – *interpretuje <i>Proces</i>, wykorzystując potrzebne konteksty (egzystencjalny, filozoficzny, historyczny, polityczny, społeczny, autobiograficzny) – *redaguje wypowiedzi argumentacyjne na temat <i>Procesu</i>, m.in. zabiera głos w dyskusji, pisze wypracowanie (np. rozprawkę)	– *określa, jaka wizja świata i egzystencji ludzkiej wyłania się z <i>Procesu</i> Kafki – *interpretuje <i>Proces</i> jako zwiastun epoki totalitaryzmów; uzasadnia tezę na podstawie utworu i jego kontekstów – *charakteryzuje poetykę utworu, zwracając uwagę na: • gatunek powieści i jego cechy, • wymieszanie elementów realistycznych w taki sposób, iż tworzą fantastyczny świat przedstawiony • paraboliczność utworu – *porównuje różne interpretacje <i>Procesu</i>, przedstawia swoje oceny i opinie, uzasadniając je wnioskami z analizy tekstu – *zestawia ze sobą i porównuje dwa wykreowane światy: Schulza i Kafki – *podaje informacje biograficzne na temat F. Kafki – *poszukuje literatury naukowej na temat twórczości Kafki i jej kontekstów w różnych źródłach; wykorzystuje multimedialne źródła informacji i dokonuje ich oceny
13. Forma w życiu człowieka. Parodia, groteska, karykatura. W. Gombrowicz, <i>Ferdydurke</i> (fragmenty). Malarstwo: karnawał i groteska w sztuce europejskiej.	– przedstawia tematykę oraz problematykę utworu – wskazuje w utworze cechy gatunkowe powieści i *powiastki filozoficznej – *rozpoznaje konwencje powieści (realistyczną, groteskową, oniryczną) i ich przenikanie się w poszczególnych fragmentach – przedstawia bohatera, wskazując różne jego „ja” oraz określając role (formy), jakie zostają mu narzucone – ocenia wpływ, jaki na bohatera mają inni ludzie – *ocenia, w jaki sposób (w ujęciu Gombrowicza) człowiek jest określany przez relacje międzyludzkie – interpretuje fragmenty utworu, np. przebudzenie bohatera, zaprowadzenie go do szkoły, pojedynek Syfona z Miętusem itp., odczytując ich treści symboliczne – wykorzystuje w interpretacji utworu potrzebne konteksty (historyczny, społeczny, filozoficzny, literacki) – ocenia obraz środowisk społecznych	– podaje podstawowe informacje biograficzne o Gombrowiczu – na podstawie sytuacji Józia ocenia sytuację człowieka uwikłanego w formę – wyjaśnia, jak można rozumieć Gombrowiczowską Formę – ocenia stylistyczną wartość elementów nonsensu, absurdu, deformacji – *wskazuje związek groteski (w języku i stylu powieści) z obrazem deformacji osobowości człowieka pod wpływem interakcji z innymi ludźmi – definiuje pojęcia *parodii i karykatury – *wskazuje przykłady stylistycznego dysonansu stosowanego przez autora, wyjaśnia jego mechanizm i funkcje – *rozumie pojęcie parafrazy; wskazuje parafrazy w tekście utworu i określa ich funkcje – przedstawia samodzielnie przygotowany referat (lub prezentację) na temat groteski w literaturze i sztuce europejskiej; wykorzystuje materiały ilustracyjny

Z. Łapiński, <i>Akcje i interakcje</i> (fragmenty <i>Ja, Ferdynurke</i>).	ukazanych w powieści: szkoła, dom (rodzina mieszczańska) dwór ziemiański, – wyjaśnia symboliczny sens kolejnych ucieczek Józia (ocenia, czy możliwe jest uwolnienie się człowieka od narzucanej mu formy) – *wyjaśnia, jak Gombrowicz rozumie dojrzałość i niedojrzałość człowieka – w czytanych fragmentach wskazuje elementy parodii, groteski, karykatury, określa ich funkcje (np. kompromitacja określonych środowisk społecznych, zachowań, postaw itp.) – * wskazuje aluzje literackie i kulturowe; określa ich funkcje – interpretuje groteskową symbolikę części ciała – wskazuje sformułowania charakterystyczne dla groteskowego kodu Gombrowicza i wyjaśnia ich sens (np. <i>pupa, gęba, tydka, patrzeć belfrem</i>) – redaguje wypowiedzi argumentacyjne na temat <i>Ferdynurke</i> i twórczości Gombrowicza; zabiera głos w dyskusji, pisze wypracowanie (np. rozprawkę) – na podstawie powieści i wybranych dzieł sztuki wyjaśnia, czym jest groteska i jakie są jej cechy – czyta ze zrozumieniem literaturę naukową poświęconą powieści Gombrowicza, wykorzystuje zawarte w niej informacje	
14. *Nieokreślone, fantastyczne, absurdałne... Groteskowa wizja końca świata w dramacie Witkacego. *S. I. Witkiewicz, <i>Szewcy</i>. Malarstwo: <i>Fantazja-Bajka</i> i inne obrazy Witkacego.	– *przedstawia tematykę, treść oraz problematykę utworu – *opisuje przestrzeń sceniczną w kolejnych aktach i określa jej funkcje – *przedstawia postacie i przebieg wydarzeń – *charakteryzuje przedstawione w <i>Szewcach</i> trzy fazy rewolucji; odczytuje aluzje polityczne – *przedstawia Witkacowską wizję pracy i pracownika – *dostrzega w <i>Szewcach</i> elementy nadrealizmu i ekspresjonizmu – *rozpoznaje groteskę i określa jej funkcje – *interpretuje przedstawioną w dramacie wizję świata; przedstawia katastroficzne przeczucia Witkacego – *interpretuje wskazane fragmenty dramatu, uwzględniając: • specyfikę języka (np. gry językowe) • wymieszanie konwencji estetycznych (komizmu i tragizmu) • groteskowy charakter świata przedstawionego – *charakteryzuje język i styl dramatu, wskazując: • wymieszanie stylów • neologizmy • hybrydy • aluzje i przytoczenia • parafrazy • gry językowe Witkacego; • ocenia ich funkcje i ogólny efekt artystyczny – *interpretuje dramat, wykorzystując kontekst historyczny, społeczny, polityczny, filozoficzny – *porównuje <i>Szewców</i> z innymi rodzajami dramatu, np. antycznym, klasycznym,	– * charakteryzuje świat wykreowany w dramacie Witkacego, wskazując jego nieokreśloność, nielogiczność, fantastyczność i absurdałność – *interpretuje <i>Szewców</i> jako dramat katastroficzny, polityczny, filozoficzny; porównuje różnorodne propozycje odczytania utworu – * przedstawia myśl filozoficzną Witkacego obecną w dramacie – *porównuje język, jakim mówią różne postacie sceniczne – * wskazuje w utworze wymieszanie konwencji estetycznych (patosu i trywialności, grozy i komizmu itp.) – *w różnych elementach dramatu rozpoznaje i interpretuje aluzje i nawiązania kulturowe – *wskazuje elementy groteski w języku (wymieszanie różnych stylów, nieadekwatnych form językowych itp.) – *interpretuje język utworu (kompromitacja jałowości XX-wiecznych intelektualistów, parodia stylu modernistycznego, wprowadzenie komizmu itp.) – *prezentuje wiadomości o życiu i twórczości Witkacego np. w formie referatu – *na przykładzie <i>Szewców</i> określa, na czym polega nowatorstwo artystyczne dramatów Witkacego – *określa miejsce Witkacego i jego dramatów na tle przemian teatralnych w dwudziestoleciu międzywojennym – *podaje informacje o recepcji dramatów Witkacego – po roku 1956, m.in. przywołuje teatr Kantora

	szekspirowskim, romantycznym – *redaguje wypowiedzi argumentacyjne na temat Szewców i twórczości Witkacego; zabiera głos w dyskusji, pisze wypracowanie (np. rozprawkę) – *w różnych źródłach poszukuje informacji o Witkacym i jego twórczości	
15. *Dobro i zło, czyli diabeł w komunistycznym świecie. *M. Bulhakow, <i>Mistrz i Małgorzata</i>. Fragmenty <i>Fausta</i> J.W. Goethego.	– *przedstawia tematykę oraz problematykę utworu – *streszcza powieść (lub jej fragmenty) – * określa zasadę kompozycyjną powieści: wskazuje różne plany narracyjne i dwa typy narracji – * rozpoznaje konwencje literackie i ich przemiany; interpretuje powiązanie elementów realistycznych i fantastycznych – * określa cechy gatunkowe utworu na różnych jego płaszczyznach – *charakteryzuje obraz Moskwy lat 30. (różne aspekty życia w komunistycznej Rosji) – *przedstawia działalność Wolanda i jego świty – *przedstawia prawdę o mieszkańcach Moskwy ujawnioną przez Wolanda (obraz człowieka i społeczeństwa w totalitarnym państwie) – *odczytuje moralistyczne przesłanie powieści – *dostrzega obecność motywów symbolicznych (np. słońca i księżyca, wody i ognia, lotu, metamorfozy); odczytuje ich znaczenia – *interpretuje funkcjonowanie w utworze motywów i nawiązań biblijnych; rozpoznaje aluzje, parafrazy i przekomponowania wątków biblijnych – *zabiera głos w dyskusji na temat problematyki utworu, formułuje tezy i popiera je argumentami odnoszącymi się do tekstu – *redaguje rozprawkę związaną z problematyką utworu	– *określa funkcje wprowadzenia w powieści motywów fantastycznych i metafizycznych – *określa rolę Poncjusza Piłata w historii Jezui – * interpretuje motywy symboliczne (np. ogień, burza, woda, lot, światło słońca i światło księżyca, noc itp.), odczytując przekaz powieści – *przedstawia funkcjonowanie w powieści motywu mistrza i ucznia, wprowadza kontekst innych znanych sobie tekstów kultury – *rozpoznaje w powieści motywy faustowskie i określa ich funkcje – *interpretuje motto powieści – * w wypowiedziach na temat powieści wykorzystuje informacje znalezione samodzielnie w różnych źródłach – *sięga do literatury naukowej, aby pogłębić interpretację powieści – *redaguje esej związany z problematyką utworu
16. Katastrofizm lat 30. J. Czechowicz, <i>przez kresy; Żal</i>. Cz. Miłosz, <i>O książce</i>. K. I. Gałczyński, <i>Koniec świata. Wizje świętego Ildefonsa...</i>	– przedstawia tematykę, treść i problematykę wierszy – w czytanych wierszach dostrzega odbicie nastrojów lat 30. – wskazuje polityczne i społeczne źródła nastrojów katastroficznych – wyjaśnia, czym była tzw. Druga Awangarda; *wymienia jej twórców, grupy poetyckie, pisma literackie (<i>Żagary, Kwadryga</i>); – przedstawia wspólne cechy twórczości poetów Drugiej Awangardy (m.in. wizyjność, kreacyjność, katastrofizm) – dokonuje analizy i interpretacji wierszy Czechowicza: • określa nastrój i wskazuje jego źródła • wyodrębnia obrazy poetyckie, charakteryzuje je i opisuje • *rozpoznaje konwencję oniryczną • wskazuje katastroficzne wizje; *interpretuje ich symbolikę • przedstawia cechy „wiejskiej arkadii” poety • rozpoznaje budowę wersyfikacyjno-składniową (wiersz wolny, brak regularnej akcentacji, ciągi skojarzeń, brak wielkich liter i interpunkcji itp.)	– podaje podstawowe informacje o wileńskich żagarystach (zwłaszcza o Miłoszu), wyjaśnia tytuł pisma – uzasadnia popularność motywu apokalipsy i apokaliptycznej wizyjności w twórczości katastrofistów – odczytuje głośno wiersze Czechowicza, interpretując je głosowo – *wyjaśnia, jak na muzyczność wierszy Czechowicza wpływa brak wielkich liter i znaków przestankowych – rozpoznaje 13-zgłoskowiec i interpretuje jego wykorzystanie w wierszu Miłosza, – *w wierszu Miłosza odczytuje echa przecucia „zmierzchu kultury” – komentuje występujące w wierszu Miłosza relacje między realnym czasem historycznym a biblijnym czasem apokalipsy, wyciąga wnioski – przedstawia sposób wykorzystania i funkcje aluzji biblijnych w wierszu Gałczyńskiego – redaguje wypowiedź argumentacyjną (np. rozprawkę, *interpretację porównawczą) na temat czytanych wierszy

Wiersze K.I. Gałczyńskiego poznane w szkole podstawowej.	• wskazuje stylistyczne wykładniki muzyczności, (instrumentację głoskową, onomatopeje, środki służące rytmizacji itp.); określa ich funkcje – podaje informacje o Czechowiczu; wykorzystuje kontekst biograficzny w interpretacji wierszy – dokonuje analizy i interpretacji wiersza Miłosza: • określa ją liryczne i sytuację liryczną • *rozpoznaje konwencję literacką • wyodrębnia obrazy poetyckie, *dostrzega ich wewnętrzną kontrastowość • wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje • wyjaśnia symboliczne znaczenie motywu tytułowej książki • określa wartości uniwersalne, o których mówi utwór – określa, jaki portret ludzi swej epoki kreśli poeta (krytyka współczesności) – w wierszach Gałczyńskiego rozpoznaje groteskę, satyrę, liryzm itp. – w wierszach wskazuje i *interpretuje symbolikę apokaliptyczną (biblijną) – określa główne cechy poetyki katastroficznej (np. nawiązanie do tradycji symbolizmu, wizyjność) – opisuje budowę wierszy, odróżnia wiersze tradycyjne od awangardowych – w czytanych utworach wskazuje środki językowe o funkcji ekspresywnej, np. formy kontrastywne, określenia dynamizujące wypowiedź, hiperbolizacje, metafory nacechowane emocjonalnie, inne środki składniowe i leksykalne – redaguje wypowiedź argumentacyjną (np. rozprawkę) na temat czytanych wierszy	
17. Pokolenie wojenne – czyli katastrofa spełniona. K. K. Baczyński, <i>Pokolenie;</i> <i>Elegia o... [chłopcu polskim];</i> <i>Z lasu;</i> <i>Wyroki;</i> *** <i>Niebo złote ci otworzę.</i> T. Gajcy, <i>Przesłanie.</i>	– przedstawia tematykę, treść i problematykę wierszy – interpretuje wiersze, formułując wnioski na podstawie analizy, m.in.: • określa nastrój i wskazuje tworzące go środki stylistyczne i kompozycyjne • określa charakter przestrzeni, interpretuje wypełniające ją elementy • wyodrębnia obrazy poetyckie • rozpoznaje symboliczno-wizyjny charakter i *konwencję oniryczną • interpretuje motywy symboliczne • określa segmentację wierszy • określa, kim jest podmiot liryczny (indywidualny i zbiorowy) wierszy • wskazuje środki językowe i stylistyczne sygnalizujące, iż poeta (podmiot liryczny) mówi w imieniu pokolenia – wyjaśnia, jak Baczyński postrzegał tragizm swego pokolenia – nazywa wartości obecne w czytanych utworach – przedstawia poetów pokolenia wojennego: Baczyńskiego, Gajcego, Borowskiego – wyjaśnia określenie „poeci spełnionej przepowiedni” (lub: „spełnionej apokalipsy”) – na podstawie czytanych wierszy przedstawia obraz wojny jako: • apokalipsy (uwzględnia ich poetykę, rozpoznaje cechy stylu	– analizuje istotę tragizmu pokolenia wojennego wyrażonego w wierszach Baczyńskiego – na podstawie czytanych wierszy przedstawia historiozofię poety – przeprowadza samodzielną analizę i interpretację <i>Pokolenia</i> (lub innego wiersza) Baczyńskiego; bierze pod uwagę świadomość pokoleniową, pejzaż, obraz człowieka, motywy apokaliptyczne itp. – *zestawia konstrukcję podmiotu lirycznego w wierszach Gajcego i Baczyńskiego – podaje podstawowe informacje o podziemnym życiu literackim i kulturalnym na ziemiach polskich w czasie okupacji – syntetycznie przedstawia wyłaniający się z czytanych wierszy obraz pokolenia, którego młodość przypadła na czas wojny – *porównuje wiersze poetów okupacyjnych (np. Baczyńskiego) z utworami przedwojennych katastrofistów (np. Czechowicza) – redaguje wypowiedź argumentacyjną (np. rozprawkę, *interpretację porównawczą, *esej) na temat czytanych wierszy

K. K. Baczyński, <i>Pokolenie</i> (rysunek). E. Demarczyk, <i>Wiersze wojenne</i>, sł. K. K. Baczyński, muz. Z. Konieczny. P. Rodak, <i>Wyobrażenia poetów spełnionej apokalipsy</i> (fragm.).	ekspresjonistycznego) - rozpadu ogólnoludzkiego porządku - upadku uniwersalnych wartości – syntetycznie wyjaśnia, jak poeci wojenni pojmowali obowiązek moralny poety i człowieka – odwołując się do czytanych utworów, wyjaśnia, na czym polegał tragizm i heroizm pokolenia wojennego – czyta ze zrozumieniem fragment tekstu naukowego na temat wyobraźni poetyckiej – redaguje wypowiedź argumentacyjną (itp. rozprawkę) na temat czytanych wierszy	
18. Pytania o sprawy ostateczne. K. Iłakowiczówna, <i>O, Boże...</i> Grafika: B.W. Linke, <i>Egzekucja w ruinach getta</i> i inne prace z cyklu <i>Kamienie krzyczą</i>.	– przedstawia tematykę, treść i problematykę wiersza – interpretuje wiersz, wykorzystując kontekst historyczny – wskazuje środki stylistyczne, określa ich funkcje – wskazuje i interpretuje obecną w wierszu symbolikę chrześcijańską – rozpoznaje cechy gatunkowe utworu (lamentacja, litania) i określa ich funkcje – określa zadania, przed jakimi literatura (i sztuka) stanęła po wojnie, wskazuje tematy i problemy, z którymi musiała się zmierzyć – interpretuje grafiki Linkego; wskazuje środki plastyczne, którymi twórca oddał grozę zagłady	– rozpoznaje w wierszu stylizację modlitewną, wskazuje tworzące ją środki językowe, określa ich funkcje – wskazuje tytuły książek będących literackimi świadectwami zbrodni i ich autorów (np. J. Czapski, <i>Na nieludzkiej ziemi</i>); krótko je prezentuje – porównuje sposób oddania bezmiaru zbrodni i sposobu jej wyrażenia w wierszu i dziele plastycznym
19. Obóz koncentracyjny według Borowskiego. T. Borowski, <i>Proszę państwa do gazu;</i> <i>Ludzie, którzy szli.</i>	– przedstawia tematykę, treść oraz problematykę utworu (-ów) – relacjonuje i interpretuje opowiadanie (-a), wykorzystując wiedzę o obozach koncentracyjnych i o biografii autora – wskazuje w opowiadaniu (-ach) warstwę dokumentarną i literacką – interpretuje opowiadanie (-a), opierając się na analizie tekstu, m.in.: - opisuje rzeczywistość obozową - analizuje ludzkie postawy i sposób ich przedstawienia – przedstawia wizję obozu opisaną przez Borowskiego (wytwór kultury europejskiej; model państwa totalitarnego) – na przykładzie Tadka i innych postaci charakteryzuje więźnia obozów hitlerowskich, wykazuje jego uprzedmiotowienie – wyjaśnia określenie: „człowiek zlagrowany” – odróżnia Tadka – bohatera literackiego od postaci pisarza	– wyjaśnia pojęcie mentalności obozowej, wskazuje i ocenia jej zasady – *przedstawia koncepcję człowieka totalitarnego (H. Arend), odnajduje go w postaciach Borowskiego – rekonstruuje obraz natury ludzkiej wyłaniający się z opowiadań Borowskiego; konfrontuje go z systemem wartości uniwersalnych i chrześcijańskich – przedstawia kontrowersje, jakie budziły opowiadania Borowskiego („sprawa Borowskiego”) – *przedstawia diagnozę kultury europejskiej postawioną przez Borowskiego (cywilizacyjna utopia zamieniona w mechanizm ludobójstwa) – *wyjaśnia, jaki związek z przedstawioną wizją człowieka „urobionego” przez obóz ma behawiorystyczny styl opowiadań – poszukuje w różnych źródłach wiadomości o utworach literackich i filmach dokumentujących zbrodnie hitlerowskich obozów koncentracyjnych; sporządza

<i>Pasażerka</i>, film w reż. A. Munka	– *uzasadnia, iż opowiadania Borowskiego mają wymiar moralistyczny, a nie nihilistyczny – odwołując się do tekstu, charakteryzuje styl, jakim pisane są opowiadania i sposób prowadzenia narracji (behawioryzm, lapidarność) – charakteryzuje język obozowy; wskazuje specyficzne słownictwo i *określa wpisany w nie obraz świata – redaguje notatkę syntezującą – zabiera głos w dyskusji na temat sposobów pokazania zbrodni i ludobójstwa w literaturze, formułuje tezy i uzasadnia je, odwołując się do utworu i jego kontekstów – redaguje wypowiedzi argumentacyjne (np. rozprawkę) na temat utworu Borowskiego	bibliografię – *interpretuje opowiadania, wykorzystując konteksty literackie i filmowe; porównuje różne spojrzenia na niemieckie obozy koncentracyjne, relacje między katem a ofiarą, konsekwencje zbrodni itp.
20. Świat nie uwierzył... Prawda o łagrach. G. Herling-Grudziński, <i>Inny świat</i> (fragmenty).	– przedstawia tematykę, treść oraz problematykę utworu – relacjonuje utwór, wykorzystując historyczną wiedzę o łagrach sowieckich – wskazuje w utworze warstwę dokumentarną i literacką – na podstawie utworu przedstawia metody fizycznego i psychicznego niszczenia ludzi w państwie sowieckim; przywołuje fakty, cytuje fragmenty – charakteryzuje system obozów sowieckich jako obraz totalitaryzmu – rozpoznaje w powieści cechy pamiętnika, m.in. określa • zasadę kompozycyjną • sposób uporządkowania materiału • sposób prowadzenia narracji – interpretuje tytuł i motto powieści – formułuje główny problem i przesłanie utworu – interpretuje <i>Inny świat</i> jako wyraz odmowy poddania się złu – w interpretacji utworu wykorzystuje konteksty: historyczny, autobiograficzny, egzystencjalny, filozoficzny – *wymienia inne ważne publikacje i ich autorów ukazujące „archipelag GUŁag” – poszukuje literatury naukowej (np. dokumentarnej, historycznej) w różnych źródłach, aby poszerzyć wiedzę o omawianych zagadnieniach – zabiera głos w dyskusji na temat sposobów pokazania zbrodni i ludobójstwa w literaturze oraz postaw wobec zła; formułuje tezy i uzasadnia je, odwołując się do utworu i jego kontekstów – redaguje wypowiedzi argumentacyjne (np. rozprawkę) na temat powieści G. Herlinga-Grudzińskiego	– podaje podstawowe informacje o Herlingu-Grudzińskim jako więźniu łagrów i wybitnym pisarzu emigracyjnym, a także o środowisku „Kultury” paryskiej – wskazuje introspekcję jako metodę pisarską związaną z moralistycznym przesłaniem utworu – porównuje obraz człowieka w sytuacji ekstremalnej w opowiadaniach Borowskiego i <i>Innym świecie</i> (przedstawia istotę „sporu” Grudzińskiego z Borowskim) – porównuje styl opowiadań Borowskiego i <i>Innego świata</i> – formułuje własne wnioski i sądy na temat różnych wizji „świata za drutami” oraz postaw ludzkich w sytuacji ekstremalnej – w interpretacji <i>Innego świata</i> wykorzystuje wiadomości z literatury naukowej; syntetyzuje je i przetwarza
21. Opowieść o powstaniu w getcie warszawskim. Literacki reportaż. H. Krall, <i>Zdążyć przed Panem</i>	– przedstawia tematykę, treść oraz problematykę utworu – relacjonuje i interpretuje utwór, wykorzystując wiedzę o powstaniu w getcie warszawskim i o biografii autora – przedstawia faktograficzny charakter książki, m.in. wyjaśnia: • kim jest Edelman i jaką rolę odegrał w powstaniu w getcie warszawskim • jak wyglądało życie w getcie • jak przebiegało powstanie – określa cechy utworu, które zbliżają go do	– interpretuje utwór, wykorzystując różnorodne konteksty: historyczny, egzystencjalny, filozoficzny, literacki, kulturowy, religijny – porównuje opisy śmierci Żydów w getcie z literacką tradycją „pięknej” śmierci w walce – charakteryzuje styl relacji Edelmana – w języku reporterki rozpoznaje różne style i konwencje językowe (np. mowę pozornie zależną, język medycznego raportu) i określa ich funkcje – przygotowuje i wygłasza prezentację: „Literackie świadectwa lat wojny i okupacji –

Bogiem.	literatury pięknej oraz te, które nadają mu wartość dokumentu – wskazuje w utworze cechy reportażu (*reportażu literackiego) – wskazuje dwie płaszczyzny czasowe relacji Edelmana i określa, co je łączy – na podstawie relacji Edelmana interpretuje wybuch powstania w getcie jako walkę o godną śmierć – interpretuje tytuł utworu – wyjaśnia, dlaczego Edelman odrzuca heroizację powstania w getcie – wyjaśnia znaczenie słowa „holocaust” – redaguje wypowiedzi argumentacyjne (np. rozprawkę) na temat problematyki utworu – zbiera materiały do syntezy: „Literackie świadectwa lat wojny i okupacji”, m.in.: opracowuje bibliografię najważniejszych pozycji - gromadzi wiadomości o ich autorach, wykorzystując informacje z różnych źródeł, w tym – internetu	dokument czy literatura piękna?”, wykorzystuje samodzielnie znalezione materiały ilustracyjne
22. Powstanie warszawskie - relacja cywila. M. Białoszewski, <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> (przypomnienie ze szkoły podstawowej). Filmy: <i>Kanał</i>, reż. A. Wajda; <i>W ciemności</i>, reż. A. Holland.	– wykazuje się znajomością i rozumieniem tematyki oraz problematyki utworu Białoszewskiego oraz jego związku w wydarzeniach historycznymi – wykazuje faktograficzny charakter pamiętnika – przedstawia obraz powstania warszawskiego, jaki Białoszewski zawarł w <i>Pamiętniku</i> – wyjaśnia, na czym polegał (ukazany w <i>Pamiętniku</i>) tragizm i heroizm ludności cywilnej w powstaniu – rozpoznaje cechy gatunkowe utworu (pamiętnik) – przedstawia kompozycję utworu i wyjaśnia jej funkcję – analizuje język <i>Pamiętnika</i>; odnajduje w nim cechy relacji mówionej i określa funkcję tego zabiegu – analizuje wybrany obraz filmowy ukazujący tragedię Warszawy i jej mieszkańców w czasie wojny i powstania: • omawia koncepcję filmu • przedstawia narrację filmową • wskazuje środki filmowe i określa ich funkcje	– porównuje <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> z innymi tekstami kultury przedstawiającymi walkę z niemieckim okupantem (np. <i>Kamieniami na szaniec</i>, piosenkami powstańcami) – określa, które cechy zbliżają utwór do literatury pięknej, a które – do publicystyki (dokumentu) – porównuje obraz powstania warszawskiego ukazany w <i>Pamiętniku</i> oraz w wybranym filmie
23. Człowiek, który ocalał. T. Różewicz, <i>Ocalony</i>; <i>Termopile polskie</i>; <i>Lament</i>.	– przedstawia tematykę i problematykę wierszy – interpretuje wiersze, wykorzystując kontekst historyczny oraz konteksty literackie – określa, kim jest podmiot liryczny – wypowiada się w wierszach Różewicza – interpretuje anonimowość bohatera wierszy Różewicza – charakteryzuje ukazanego w poezji Różewicza człowieka, który „ocalał” – wykazuje moralistyczny wymiar utworów Różewicza (diagnoza rozpadu wartości, „poszukiwanie nauczyciela i mistrza”, który pomoże odbudować ład) – charakteryzuje budowę i język artystyczny wierszy Różewicza, wyjaśnia jego ideowe przesłanie	– interpretuje wiersze Różewicza, wykorzystując różne konteksty, m.in. egzystencjalny, filozoficzny, religijny, biblijny, kulturowy – rozpoznaje cechy gatunkowe <i>Lamentu</i> (lamentacja), *wskazuje tradycję literacką, interpretuje funkcję stylizacji – wyjaśnia, w jakim sensie bohater poezji Różewicza jest okaleczony; odwołuje się do treści wierszy, przytacza cytaty – *identyfikuje pokolenie literackie, do którego należy Różewicz; wskazuje cechy wspólne (dla pokolenia) i indywidualne (poety) – w czytanych wierszach rozpoznaje motywy antyczne i biblijne oraz aluzje kulturowe; interpretuje ich funkcje – *redaguje interpretację porównawczą np.

Sztuka: J. Szajna, <i>Ściana butów</i>; A. Wróblewski, <i>Rozstrzelanie surrealistyczne</i>. Stanisław Burkot [Formuła poezji Tadeusza Różewicza].	– w wierszach Różewicza dostrzega zatarcie granicy między językiem poezji a językiem prozy, ilustruje je przykładami – * w czytanych wierszach dostrzega demitologizację śmierci i określa jej funkcję – przedstawia syntetycznie zawarty w poezji Różewicza obraz człowieka i świata „po katastrofie”; formułuje tezy, uzasadnia je na podstawie analizy wierszy, ilustruje wypowiedź cytataми – porównuje sposób ukazania okrucieństwa wojny i ludobójstwa w poezji Różewicza i obrazach A. Wróblewskiego oraz instalacjach J. Szajny – redaguje interpretację wiersza Różewicza; formułuje hipotezę interpretacyjną i uzasadnia ją na podstawie analizy utworu – wykorzystuje literaturę naukową do pogłębienia interpretacji wiersza Różewicza	wybranego wiersza Różewicza i obrazu A. Wróblewskiego lub wybranego wiersza Różewicza i wiersza innego poety związanego z wojną i Zagładą – rozpoznaje specyfikę tekstu naukowego; analizuje sposób prowadzenia wywodu, wskazuje tezy i argumentacje
24. Heroizm ludzi wolnych. A Świrszczyńska, <i>Budując barykadę</i>; <i>Jej śmierć ma szesnaście lat</i>; <i>Strzelać w oczy człowieka</i>. F. de Goya, <i>Rozstrzelanie powstańców madryckich</i>.	– przedstawia tematykę i problematykę wierszy – interpretuje wiersze, wykorzystując potrzebne konteksty (historyczny, biograficzny, egzystencjalny, literacki) – określa, kim jest podmiot liryczny i bohater liryczny wierszy – przedstawia sytuację liryczną – odczytuje treści symboliczne – przedstawia segmentację wierszy i określa jej funkcję – wskazuje w wierszach środki stylistyczne (m.in. powtórzenia, anafory, metafory, paradoksy) i określa ich funkcje – wyjaśnia, na czym polega heroizm ludzi przedstawionych w wierszach – rozpoznaje wartości obecne w wierszach – porównuje dramat ginących ukazany w poezji i w malarstwie; *uwzględnia specyfikę tworzywa różnych sztuk – redaguje wypowiedzi argumentacyjne	– *syntetycznie przedstawia sposoby artystyczne, którymi pisarze i poeci starali się oddać cierpienie ludzi podczas wojny i okupacji – porównuje wiersze Świrszczyńskiej, z utworami innych twórców pokolenia wojennego – przedstawia funkcjonowanie motywu oczu ludzkich w literaturze i sztuce, odczytuje treści symboliczne – porównuje wiersze Świrszczyńskiej i <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i> Białoszewskiego – *redaguje interpretację porównawczą wybranego wiersz Świrszczyńskiej i K. Baczyńskiego
25. *O tragedii narodu żydowskiego – przez pryzmat romantycznego widzenia świata. W. Broniewski, <i>*Ballady i romanse</i> A. Mickiewicz,	– *przedstawia tematykę, treść i problematykę wiersza – *interpretuje utwór, odnajdując w nim literackie świadectwo Holokaustu – *analizuje wiersz, m.in. określa: • formę poetycką i nadawcę • ukazanych bohaterów, • sytuację liryczną • funkcje środków stylistycznych i kompozycyjnych • ukształtowanie języka artystycznego – *rozpoznaje w utworze cechy gatunkowe ballady (narracja i narrator, opowieść, ludowy bohater, rytmiczność i melodyjność, stylizacje językowe) – *wskazuje nawiązanie do ballady <i>Romantyczność</i> i określa jego funkcję – *określa funkcje motywów biblijnych	– *interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty: historyczny, literacki, kulturowy i egzystencjalny – * określa sposób przywołania tradycji romantycznej i określa jej funkcję w budowaniu przekazu – *rozpoznaje w wierszu stylizację językową i określa jej funkcje – *wskazuje zróżnicowanie stylistyczne wiersza i określa jego funkcję – *dostrzega w utworze zmianę konwencji literackiej – * podaje najważniejsze wiadomości biograficzne o autorze

Romantyczność ;	– *wskazuje środki artystyczne służące uwzniośleniu i uniwersalizacji przedstawionego wydarzenia – *interpretuje treści symboliczne wiersza	
26. Socrealizm. Literatura czy propaganda? Budownictwo socrealistyczne, np.: Pałac Kultury i Nauki w Warszawie. Plakat socrealistyczny. Film: A. Wajda, <i>Człowiek z marmuru.</i> Muzyka: piosenki socrealistyczne, np.: <i>Budujemy nowy dom</i> wyk. Chór Czejanda.	– wyjaśnia termin: socrealizm (realizm socjalistyczny) – podaje główne założenia i cechy sztuki socrealistycznej, wskazuje je w przykładowych tekstach kultury – przedstawia (syntetycznie) warunki polityczne i społeczne w różnych okresach PRL-u i ich wpływ na sztukę (naciski polityczne, indoktrynacja, propaganda, cenzura, zakłamywanie rzeczywistości, przemilczanie niewygodnych tematów, aluzyjność; w okresie późniejszym – nurt opozycji) – wskazuje obszary życia i sztuki, w których panowała indoktrynacja, podaje przykłady – wyjaśnia termin: nowomowa w odniesieniu do języka władzy totalitarnej; przedstawia jej przykłady, uzasadnia szkodliwość społeczną – *przedstawia najważniejsze osiągnięcia polskiej szkoły filmowej, wymienia jej głównych twórców i ich dzieła	– interpretuje przykładowe socrealistyczne teksty kultury, wskazując w nich środki indoktrynacji – * przedstawia założenia materializmu dialektycznego, sięgając do filozofii Marksa i Engelsa – ocenia, jaki wpływ miała nowomowa na język literatury i świadomość społeczeństwa – określa, jak socrealizm wpłynął na wyobraźnię zbiorową Polaków (nowy panteon bohaterów, kult jednostki) – podaje podstawowe informacje o Pokoleniu '56 – określa miejsce w literaturze PRL-u takich twórców, jak M. Nowakowski, L. Tyrmand, M. Hłasko („wolność na peryferiach”)
27. Przerażająca wizja przyszłości w świecie walczących totalitaryzmów. Antyutopia polityczno-społeczna. G. Orwell, <i>Rok 1984.</i>	– przedstawia tematykę oraz problematykę powieści – streszcza, opowiada utwór (lub jego fragmenty) – wskazuje cechy gatunkowe powieści, rozpoznaje antyutopię – wyjaśnia termin: antyutopia – rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego: • określa czas i miejsce wydarzeń • przedstawia (charakteryzuje) głównego bohatera i inne postacie • przedstawia akcję, wątki i główne motywy • określa sposób prowadzenia narracji – *ocenia, czy konwencja literacka utworu jest realistyczna, czy fantastyczna; podaje argumenty – opisuje sytuację przedstawionego w utworze świata przyszłości – przedstawia trzy ideologie świata przyszłości	– wskazuje źródła tragizmu głównego bohatera; opisuje jego przemiany – przedstawia strukturę społeczeństwa Oceanii, charakteryzując jego warstwy – określa, jaką rolę w państwie Wielkiego Brata odgrywały propaganda i aparat przemocy – rekonstruuje obraz życia w Oceanii narzucany przez propagandę; ocenia jego funkcję polityczną – wyjaśnia, na czym polegało prostowanie języka; podaje przykłady z powieści – określa perspektywę, z jakiej prowadzona jest narracja – i jej funkcje – interpretuje utwór, wykorzystując różne konteksty; m.in. wskazuje analogie historyczne (do państwa opisanego w powieści) – *wyjaśnia, na czym polega ich znaczenie powieści dla kultury i myśli politycznej XX w.

	(angsoc, komunizm, kult Nie-Ja), *dostrzega polityczne aluzje – opisuje sytuację mieszkańców Oceanii, rozpoznając w nim cechy społeczeństwa w państwie totalitarnym – przedstawia sposoby zniewalania człowieka w totalitarnym państwie Oceanii (m.in. przez redukcję języka i stosowanie nowomowy) – wyjaśnia określenie <i>nowomowa</i> – tworzy wypowiedź argumentacyjną na temat sytuacji jednostki w państwie przedstawionym przez Orwella	
28. Literatura w kraju i na emigracji. Andrzej Bobkowski, <i>Szkice piórkami</i> (fragmenty). Leopold Tyrmand. <i>Dziennik 1954</i> (fragmenty). Cz. Miłosz, <i>Zniewolony umysł</i> (fragmenty). Film: A. Wajda, <i>Człowiek z marmuru</i>; R. Bugajski, <i>Przestuchanie</i>.	– przedstawia ogólnie dwa nurty polskiej literatury (krajowa i emigracyjna) – wyjaśnia, dlaczego po II wojnie światowej polska literatura rozwijała się na emigracji; *podaje nazwiska najważniejszych jej przedstawicieli – przedstawia różne sposoby dążenia do ocalenia wolności twórcy w systemie stalinowskim – określa tematykę i problematykę czytanych fragmentów – rozpoznaje gatunkowe cechy dziennika – uzasadnia faktograficzny charakter dziennika Tyrmandy; wykorzystuje lekturę jako źródło informacji o życiu codziennym w PRL-u w latach 50. – określa, jaki obraz świata stworzonego przez władze komunistyczne wylania się z czytanych fragmentów – dostrzega elementy humoru, sarkazmu, ironii, wyjaśnia ich funkcje – przedstawia sytuację pisarza (artysty) w państwie komunistycznym; odwołuje się do czytanych tekstów – charakteryzuje cechy gatunkowe i język utworu Miłosza; rozpoznaje esej – odczytuje paraboliczny charakter <i>Zniewolonego umysłu</i>; odnosi go do sytuacji intelektualistów w czasach stalinowskich – przedstawia tematykę i problematykę obejrzanego filmu; wykorzystuje potrzebne konteksty: historyczny, polityczny, społeczny i egzystencjalny – w znanych filmach wskazuje i interpretuje środki filmowe (na przykładzie wybranych scen) – syntezyzuje wiadomości na temat ograniczania wolności słowa przez reżim komunistyczny; znajduje wiadomości w różnych źródłach – *zabiera głos w dyskusji na temat konformizmu i nonkonformizmu intelektualistów w państwie totalitarnym; formułuje tezy i uzasadnia je; wykorzystuje w argumentacji wiadomości z przeczytanych tekstów	– podaje najważniejsze informacje o literaturze emigracyjnej, ocenia znaczenie „Kultury” paryskiej – gromadzi, przetwarza i porządkuje informacje o literaturze emigracyjnej i krajowej w czasach PRL-u; syntezyzuje wiadomości, tworzy bazę danych – opracowuje i wygłasza w klasie referat lub prezentację na temat literatury polskiej na emigracji po drugiej wojnie światowej – podaje informacje biograficzne o autorach czytanych tekstów; znajduje informacje w różnych źródłach, redaguje notatki i hasła encyklopedyczne – charakteryzuje styl każdego z autorów, wskazuje charakterystyczne środki językowe i stylistyczne – *odczytuje dziennik Tyrmandy (fragmenty) jako demistyfikację rzeczywistości PRL-u
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE		
1. Elementy sytuacji komunikacyjnej i funkcje tekstu	– określa pojęcie aktu komunikacji językowej – wyjaśnia, czym jest sytuacja komunikacyjna – wymienia elementy sytuacji komunikacyjnej (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst) i objaśnia je na przykładach – rozpoznaje i określa funkcje tekstu (ilustruje je przykładami)	– przedstawia język jako uporządkowaną strukturę, określając relacje między jego jednostkami – tworzy teksty eksponujące określony rodzaj funkcji

	• informatywną • ekspresywną • impresywną • poetycką • *fatyczną • *magiczną – rozpoznaje w tekstach funkcję perswazyjną; wie, że jest ona odmianą funkcji impresywnej – wskazuje rodzaje tekstów o przewadze określonych funkcji – *rozpoznaje i określa funkcje języka (ilustruje je przykładami) • poznawczą • komunikacyjną • społeczną	
2. Razem czy oddzielnie? O pisowni wyrazów i ich połączeń (część II)	– przedstawia zasady pisowni • partykuły trybu przypuszczającego z czasownikami, ze spójnikami i zaimkami oraz z innymi partykułami • partykuł innego typu • przyimków złożonych • przedrostków, w tym przedrostków bardziej samodzielnych znaczeniowo • liczebnika <i>półtora</i> • elementów <i>ćwierć</i> i <i>pół</i> • złożonych nazw miejscowości • podwójnych nazwisk • par bliźniaczych oraz innych połączeń wyrazów • zapisów mieszanych cyfrowo-literowych i literowo-literowych – stosuje wyżej wymienione zasady, tworząc teksty własne i redagując teksty cudze – wskazuje wyjątki od tych reguł – zna zasady odmiany liczebnika <i>półtora</i> – rozstrzyga wątpliwości ortograficzne, korzystając ze słowników	– wyjaśnia sytuacje, w których te same połączenia wyrazów (ciągi liter) pisane są raz łącznie, innym razem – rozdzielnie; uzasadnia je – uzasadnia pisownię połączeń wyrazów, odwołując się do zasad ortograficznych (zasady morfologicznej, historycznej, konwencjonalnej); wybiera zasadę właściwą w danej sytuacji
3. Język potoczny	– definiuje terminy: język potoczny, słownictwo potoczne, sytuacja komunikacyjna – rozróżnia sytuacje komunikacyjne publiczne i prywatne – charakteryzuje obraz świata, zawarty w potocznym słownictwie i frazeologii – przedstawia najważniejsze cechy potocznego słownictwa i frazeologii – odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa nacechowanego emocjonalnie i nacechowanego stylistycznie; podaje przykłady – rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym – wskazuje we współczesnym języku potocznym słownictwo oceniające pozytywnie – podaje najczęstsze cechy potocznej wymowy – rozróżnia pojęcia stylu i stylizacji – rozpoznaje stylizację na język potoczny w utworach literackich – redaguje notatki z lekcji (w różnych formach graficznych)	– uzasadnia, że język potoczny stanowi centrum polszczyzny – *wyjaśnia, na czym polega antropocentryzm języka potocznego; podaje przykłady świadczących o tym form z różnych poziomów języka – wykazuje w języku potocznym wpływ języka mówionego na składnię – wyjaśnia, czym są elipsa i anakolut; uzasadnia, że są typowe dla języka potocznego – definiuje terminy: wyrazy nacechowane stylistycznie, wyrazy potoczne, wyrazy pospolite, wulgaryzmy; wykazuje różnice między ich znaczeniami – definiuje termin: kolokwializacja
4. Od nowomowy do neonowomowy. Perswazja,	– wyjaśnia określenie „nowomowa” i podaje jej przykłady; objaśnia jej funkcje – przedstawia obraz świata i człowieka stworzony przez komunistyczną nowomowę – *wymienia i objaśnia funkcje nowomowy: • perswazyjną • zakłócającą	– ocenia, jaki wpływ miała nowomowa na świadomość społeczeństwa – uzasadnia, że komunistyczna nowomowa kreowała uproszczony, czarno-biały obraz świata (podaje przykłady) – charakteryzuje polską nowomowę pod względem językowym, omawia jej cechy

manipulacja, propaganda, indoktrynacja.	• rytualną • kontrolną • magiczną	– znajduje przykłady nowomowy w prasie (publicystyce) współczesnej – charakteryzuje neonowomowę pod względem językowym, omawia jej cechy – *opisuje obraz świata wyłaniający się z neonowomowy – wskazuje związki między perswazją i manipulacją oraz propagandą – rozróżnia pragmatyczny i etyczny wymiar obietnic składanych w tekstach reklamy (na konkretnych przykładach) – rozpoznaje perswazję i manipulację w języku polityki (na przykładach konkretnych tekstów)
Język reklamy.	– wyjaśnia znaczenie i pochodzenie określenia <i>homo sovieticus</i> – wymienia językowe cechy polskiej nowomowy (formy czasowników, wielkie kwantyfikatory, konstrukcje o charakterze postulatycznym, określenia wojenne, nadawanie wyrazom nowych znaczeń i nowego nacechowania stylistycznego)	
Język polityki.	– *wyjaśnia, czym jest tabu językowe i rozpoznaje jego obecność w tekstach – przedstawia przemiany językowe po 1989 roku (neonowomowę) – rozpoznaje w tekstach językowe cechy neonowomowy (gotowe schematy językowe, zapożyczenia z angielskiego, zmiana znaczeń słów) – * przedstawia najważniejsze cechy obrazu świata zawartego w neonowomowie – wyjaśnia terminy: perswazja, manipulacja, propaganda, indoktrynacja – przedstawia cele i cechy języka reklamy – charakteryzuje chwytły językowe stosowane w reklamie; rozpoznaje je w tekstach reklamowych – analizuje etyczne aspekty reklamy (na konkretnych przykładach) – przedstawia cele i cechy języka polityki	
5. Działania na tekście – synteza.	– zna i stosuje procedurę pisania streszczenia – redaguje streszczenie wskazanego tekstu – streszczając dialog, stosuje właściwe konstrukcje składniowe – *wyjaśnia, czym jest parafraza – *parafrazuje wskazany tekst, wprowadzając zamierzone cechy stylistyczne – wie, czym jest notatka syntetyzująca, zna i stosuje zasady jej redagowania – pisze notatkę syntetyzującą wskazanego zagadnienia (np. z tematu lekcji) – *objaśnia termin: trawestacja	– zna różne sposoby (procedury) pisania streszczenia – wskazuje różnice między streszczeniem a parafrazą – *wskazuje różnice między parodią i parafrazą
*Trawestacja.		